

Joanna Julia Sienkiewicz

Sytuacja ekonomiczna a procesy przekształceń własnościowych przedsiębiorstw sektora turystyki uzdrowiskowej : (uzdrowiska Skarbu Państwa)

Ekonomiczne Problemy Usług nr 45, 577-582

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Joanna Julia Sienkiewicz¹

SYTUACJA EKONOMICZNA A PROCESY PRZEKSZTAŁCENÍ WŁASNOŚCIOWYCH PRZEDSIĘBIORSTW SEKTORA TURYSTYKI UZDROWISKOWEJ (UZDROWISKA SKARBU PAŃSTWA)

Wprowadzenie

W opracowanym przez Ministerstwo Gospodarki projekcie „*Strategie rozwoju turystyki na lata 2007–2013*” podkreślano, że w skali makroekonomicznej urzeczywistnienie nakreślonych zadań wpisuje się w realizację celów strategicznych Unii Europejskiej określonych w odnowionej Strategii Lizbońskiej, a także będzie kompatybilne z realizacją priorytetów Centrum – *Strategii Rozwoju Kraju 2007–2015* oraz *Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia 2007–2013*². Kluczem do sukcesu *Strategii* miała być świadomość potrzeby zrównoważonego rozwoju poszczególnych typów turystyki i ta świadomość powinna wyznaczać podstawowy wymiar skali podejmowanych działań.

W działaniu 1.5.1 Wspieranie rozwoju turystyki uzdrowiskowej, medycznej, rehabilitacyjnej oraz turystyki typu wellness zakładano uzyskanie następujących rezultatów:

- a) rewitalizacji miejscowości uzdrowiskowych,
- b) możliwość kreowania nowych ośrodków w oparciu o bogate regionalne zasoby środowiskowe (mikroklimat, źródła itp.),
- c) dużych możliwości wprowadzenia innowacji technologicznych w ofercie tejże turystyki, w tym m.in. dla osób niepełnosprawnych,
- d) możliwości stworzenia w kraju nowych atrakcyjnych miejsc pracy dla lekarzy, pielęgniarek, rehabilitantów itp. (powstrzymanie zjawiska migracji),
- e) generowania oferty o wysokiej jakości i dochodowości.

W ramach ciągu (sekwencji) przedsięwzięć składających się na realizację powyższego działania postulowano:

- a) prowadzenie prac badawczych dla identyfikowania kolejnych miejsc o walorach uzdrowiskowych,

¹ Mgr, Katedra Doradztwa w Agrobiznesie, Wydział Ekonomiczny, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny.

² Por. *Strategia Rozwoju Turystyki na lata 2007–2013 (Projekt)*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2007, s. 6.

- b) wdrażanie przedsięwzięć prowadzących do podniesienia estetyki i wyposażenia miejscowości uzdrowiskowych,
- c) opracowanie innowacyjnych produktów i usług uzdrowiskowych,
- d) prowadzenie działań marketingowych nakierowanych na stworzenie polskiej marki uzdrowiskowej w oparciu o renomę i potencjał polskich uzdrowisk³.

Jest oczywiste, że znaczącą siłą ekonomiczną i produktową stanowią w sektorze uzdrowiskowym zakłady należące do Skarbu Państwa. Na koniec 2008 roku we władaniu Skarbu Państwa znajdowało się 24 spółki ze 100% jego udziałem, a ponadto w Przedsiębiorstwie Uzdrowiskowym Szczawnica S.A. Skarb Państwa dysponował 25% akcji. Ponadto o fakcie, że właściciel nie bardzo wiedział, co począć z podporządkowanymi sobie przedsiębiorstwami sektora świadczą nie tylko liczne wypowiedzi zainteresowanego środowiska i enuncjacje prasowe, ale także zmieniające się w okresie 1994-2008 koncepcje przekształceń. I tak w dokumencie Ministerstwa Skarbu Państwa opracowanym dla Rządu RP „Plan prywatyzacji na lata 2008-2011” planowano w sektorze uzdrowisk z 25 Spółek wyłączyć z procesu prywatyzacji 14 spółek, prywatyzacja 10 planowana była na lata 2008-2010 (z czego przez okres 5 lat Skarb Państwa miał zachować większościowy pakiet akcji), sprzedaż akcji PU Szczawnica planowana była na 2008 rok.

W 4-tym kwartale 2008 roku przyjęto nowy plan prywatyzacji, zgodnie z którym do końca czerwca 2009 roku prywatyzacji podlegać będzie 5 uzdrowisk, 7 uzdrowisk pozostanie nadal w nadzorze właścicielskim Skarbu Państwa, a 12 pozostałych uzdrowisk poddanych zostanie procesowi przekształceń własnościowych⁴. Obecnie nie ma pełnej i rzetelnej analizy sektora uzdrowiskowego, nie ma też ekonomicznych uzasadnień przyjętej koncepcji (w tym wysokości dochodów budżetu z tytułu planowanego wyzbycia się uzdrowisk). Czy koncepcja resortu Skarbu Państwa jest słuszna – o tym będzie mowa w niniejszym artykule.

Sektor turystyki uzdrowiskowej (Spółki Skarbu Państwa) jako obszar prywatyzacji

Bilans otwarcia

Wobec braku wiarygodnych, kompleksowych, danych obrazujących status ekonomiczno-finansowy spółek Skarbu Państwa w roku 2008, według danych pochodzących z audytu ekonomiczno-finansowego spółek Skarbu Państwa za 2006 rok 25 statutowych uzdrowisk przy zatrudnieniu 7470 osób osiągnęło przychody w wysokości 496 mln zł (0,35% wartości wszystkich spółek Skarbu Państwa objętych audytem) i wygenerowało zysk netto 5,38 mln zł. Oznacza to, że średni przychód roczny spółki oscylował wokół kwoty 20 mln zł.

Zysk operacyjny osiągnęło 96% uzdrowisk (wzrost wobec 67% w 2004 roku), poprawiając zarazem wskaźnik zadłużenia kapitału własnego (0,52 w 2006 roku wobec

³ Ibidem, s. 56-57.

⁴ Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 8 października 2008 r. w sprawie wykazu zakładów lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonych w formie jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, które nie będą podlegać prywatyzacji (Dz. U. nr 192, poz. 1186 z 28 października 2008 r.).

0,69 w 2004 r.). Wśród uzdrowisk posiadających niewystarczającą płynność finansową w najgorszej sytuacji znalazło się przedsiębiorstwo Regionu Pomorza Zachodniego „Uzdrowisko Połczyn S.A.”, które od kilku lat uzyskuje stratę netto i uzdrowisko to w pierwszej kolejności było i jest przeznaczone do sprywatyzowania (przekształcenia)⁵.

Biorąc pod uwagę wielkość przychodów za rok obrachunkowy uzdrowiska Skarbu Państwa można podzielić na 3 grupy:

1. Uzdrowiska o przychodach poniżej 10 mln zł rocznie, tj.:
 - a) „Uzdrowisko Kamień Pomorski” Sp. z o.o. (planowana prywatyzacja w 2009 r.),
 - b) „Uzdrowisko Wieniec” Sp. z o.o. (planowana prywatyzacja w 2009 r.),
 - c) „Uzdrowisko Ustka” Sp. z o.o. (planowana prywatyzacja w 2009 r.),
 - d) Zespół Uzdrowisk Krakowskich S.A. (planowana prywatyzacja w 2009 r.),
 - e) „Uzdrowisko Przerzeczyn” Sp. z o.o. (planowana prywatyzacja w 2009 r.),
 - f) „Uzdrowisko Horyniec” Sp. z o.o. (przekształcenia własnościowe),
 - g) Przedsiębiorstwo „Uzdrowisko Szczawnica” S.A. (sprzedaż 25% akcji Skarbu Państwa).
2. Uzdrowiska o przychodach 10–20 mln zł rocznie, tj.:
 - a) „Uzdrowisko Rabka” S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - b) „Uzdrowisko Cieplice” Sp. z o.o. (przekształcenia własnościowe),
 - c) „Uzdrowisko Iwnicz” S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - d) „Uzdrowisko Świnoujście” S.A. (zachowanie status quo),
 - e) „Uzdrowisko Wysowa” S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - f) „Uzdrowisko Świeradów-Czerniawa” Sp. z o.o. (przekształcenia własnościowe),
 - g) „SOLANKI” Uzdrowisko Inowrocław Sp. z o.o. (przekształcenia własnościowe),
 - h) „Uzdrowisko Połczyn” S.A. (przekształcenia własnościowe).
3. Uzdrowiska o przychodach powyżej 20 mln zł rocznie, czyli:
 - a) „Uzdrowisko Krynica-Żegiestów” S.A. (zachowanie status quo),
 - b) Przedsiębiorstwo Uzdrowiskowe „Ustroń” w Ustroniu S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - c) „Uzdrowisko Szczawnno-Jedlina” S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - d) „Przedsiębiorstwo Uzdrowisko Ciecchocinek” S.A. (zachowanie status quo),
 - e) „Uzdrowisko Łądek-Długopole” S.A. (zachowanie status quo),
 - f) „Uzdrowisko Kołobrzeg” S.A. (zachowanie status quo),
 - g) „Uzdrowisko Rymanów” S.A. (zachowanie status quo),
 - h) Zespół Uzdrowisk Kłodzkich S.A. (przekształcenia własnościowe),
 - i) „Uzdrowisko Busko-Zdrój” S.A. (zachowanie status quo)⁶.

⁵ Za: K. Lach, J. Rutkowska, Raport o sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek nadzorowanych przez Ministra Skarbu Państwa z co najmniej 25% udziałem Skarbu Państwa w kapitale zakładowym w 2006 roku, Warszawa 2008, s. 117–119.

⁶ Dane o wielkości przychodów za Kwartałnikiem Informacyjnym Stowarzyszenia Unia Uzdrowisk Polskich, nr 3, luty 2007, s. 25.

Jak więc wynika z podanego zestawienia Skarb Państwa (poza 1 przypadkiem) do sprzedaży przeznaczył uzdrowiska należące do grupy o zdecydowanie najniższych przychodach, które w 2006 r. stanowiły ca 50% średnich przychodów spółek. W gestii Skarbu Państwa pozostaną natomiast uzdrowiska należące (poza casusem Uzdrowiska Świnoujście S.A.) do grupy najsilniejszych przedsiębiorstw z przychodami powyżej 20 mln zł rocznie.

Argumenty Ministerstwa Skarbu Państwa

Jest problemem otwartym (szczególnie w sytuacji kryzysu gospodarczego), za jaką sumę Skarb Państwa sprzeda 5 uzdrowisk, z drugiej jednak strony jest to o tyle istotne, że uzyskane środki finansowe mają być przeznaczone na dokapitalizowanie tych uzdrowisk, które nadal będą w nadzorze właścicielskim Skarbu Państwa ze 100% udziałem w kapitale akcyjnym. Gdyby opierać się na informacjach prasowych, to można przyjąć, że przychody ze sprzedaży wynosiłyby ca 25–30 mln zł z jednego uzdrowiska, co może dać globalną kwotę rzędu 175–210 mln zł⁷. Dla porównania w latach 2005–2006 MSP przekazało 24 spółkom ca 90 mln zł.

Przykładem, który może potwierdzać intencje MSP jest prywatyzacja uzdrowiska w Nałęczowie. Zakład uzdrowiskowy został w 2002 roku kupiony przez koncern Nestle. Wówczas podnoszono, że inwestorowi chodziło głównie o przejęcie części interesu związanego z wodą mineralną Nałęczowianka. Zakładano, że w związku z tym nowy właściciel nie będzie inwestował w kompleks uzdrowiskowy. Jednak koncern Nestle zainwestował w Nałęczów 41.5 mln zł, pomimo że zgodnie z umową prywatyzacyjną miał przeznaczyć na rozwój uzdrowiska 30 mln zł. W wyniku tego w Nałęczowie powstał między innymi zespół basenowy i kompleks spa. Wyremontowano również wszystkie obiekty, a liczba miejsc noclegowych zwiększyła się o 220 i by w 2006 roku wynieść 740. Przed prywatyzacją można było w Nałęczowie robić 44 zabiegi, a w 2006 r. – 72. W 2001 roku przed prywatyzacją, obroty uzdrowiska wyniosły około 15 mln zł, natomiast w 2005 roku przekroczyły 37 mln zł⁸.

Kolejnym istotnym argumentem przemawiającym za koncepcją prywatyzacyjną resortu jest fakt dysponowania ograniczonymi możliwościami dokapitalizowania spółek uzdrowiskowych przez Ministerstwo Skarbu Państwa oraz ograniczonymi możliwościami aplikowania o środki finansowe z funduszy strukturalnych UE przez spółki uzdrowiskowe (ze względu m.in. na formułę prawną czy formę własności) – uzdrowiska nie mogą dobiegać się o dofinansowanie z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (działanie 12.2 Inwestycje w infrastrukturę ochrony zdrowia o znaczeniu ponadregionalnym). Ponadto potrzeby rozwojowe 24 spółek MSP na najbliższe lata oceniono na sumę ponad 1,3 mld zł, co znacznie przekracza możliwości dokapitalizowania tych podmiotów przez budżet państwa⁹.

⁷ Obliczenie własne na podstawie: J. Cabaj, „Państwo sprzedaje sanatoria”, „Rzeczpospolita”, z dnia 29.01.2007 r. oraz Katarzyna Koźmińska, „Sprzedaż 10 Uzdrowisk może przynieść 250 mln złotych”, „Gazeta Prawna” nr 10 (1180), z dn. 15 stycznia 2007 r.

⁸ Za: Kwartalnikiem Informacyjnym Stowarzyszenia Unia Uzdrowisk Polskich, 2006, nr 2, s. 24.

⁹ Informacja MSP na XVII Kongresie Uzdrowisk Polskich „Konkurencyjność uzdrowisk polskich na jednolitym rynku UE”, Kudowa-Zdrój 30–31 maja 2008 r.

Podsumowanie

W celu zapewnienia wszystkim uzdrowiskowym spółkom Skarbu Państwa dalszego rozwoju i zwiększenia ich szansy na skuteczne konkurowanie, powinien zostać podjęty proces prywatyzacji, właściwy ze względu na ich specyfikę, który umożliwi pozyskanie inwestora zdolnego zainwestować w nowoczesną bazę leczniczą i hotelową. Umożliwi to spółkom dalsze pełnienie ważnych funkcji w systemie opieki zdrowotnej, oraz przyczyni się do rozwoju infrastruktury w gminach uzdrowiskowych. Prywatyzacja jest więc jedynym, w tej chwili dostępnym, sposobem na dokonanie niezbędnych inwestycji w podmiotach uzdrowiskowych.

Drugim nie mniej ważnym czynnikiem, warunkującym powodzenie zamierzeń, jest sytuacja w sposobie kontraktowania lecznictwa uzdrowiskowego przez Narodowy Fundusz Zdrowia, w tym również niepewność czy świadczenia z zakresu lecznictwa uzdrowiskowego znajdują się w „koszyku świadczeń gwarantowanych”. Prywatyzacja więc ma być sposobem zabezpieczenia wysokiej jakości usług świadczonych przez spółki i powszechnej dostępności społeczeństwa do świadczeń zdrowotnych lecznictwa uzdrowiskowego. Dokapitalizowane przez prywatnego inwestora spółki, będą mogły bowiem rozwijać się i skutecznie konkurować na rynku usług medycznych – zapewniając wysoką jakość świadczeń – na czym skorzystają kuracjusze.

Literatura

1. Cabaj J., „Państwo sprzeda sanatoria”, „Rzeczpospolita”, z dnia 29.01.2007 r.
2. Koźmińska K., „Sprzedaż 10 Uzdrowisk może przynieść 250 mln złotych”, „Gazeta Prawna”, nr 10 (1180), z dn. 15 stycznia 2007 r.
3. „Kwartalnik Informacyjny Stowarzyszenia Unia Uzdrowisk Polskich”, 2006, nr 2; 2007, nr 3.
4. Łach K., Rutkowska J., *Raport o sytuacji ekonomiczno-finansowej spółek nadzorowanych przez Ministra Skarbu Państwa z co najmniej 25% udziałem Skarbu Państwa w kapitale zakładowym w 2006 roku*, Warszawa 2008.
5. *Konkurencyjność uzdrowisk polskich na jednolitym rynku UE*, Materiały XVII Kongresu Uzdrowisk Polskich Kudowa-Zdrój 30–31 maja 2008 r.
6. Rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 8 października 2008 r. w sprawie wykazu zakładów lecznictwa uzdrowiskowego prowadzonych w formie jednoosobowych spółek Skarbu Państwa, które nie będą podlegać prywatyzacji (Dz. U. nr 192, poz. 1186 z 28 października 2008 r.).
7. *Strategia Rozwoju Turystyki na lata 200–2013 (Projekt)*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa marzec 2007 r.

Summary

**ECONOMIC SITUATION AND OWNERSHIP TRANSFORMATION
PROCESSES IN HEALTH RESORT TOURISM SECTOR
ENTERPRISES (HEALTH RESORTS OWNED BY THE STATE
TREASURY)**

In the paper, an attempt has been taken up to present the effect of macro-environment on development of tourism and health resort tourism as well as of privatisation process on the economic situation of State Treasury Companies. At the same time, the economic status of health resorts being State Treasury Companies has been presented.